

Vtáci v zime

Bude zima, bude mráz, kam sa vtáčik, kam schováš?

Schovám sa do javora, to je moja komora.

Bude zima, bude mráz, kam sa vtáčik, kam schováš?

Schovám sa do chvojiny, to sú moje periny.

S deťmi sa rozprávame o tom, ako je vtákom v zime. Niektoré pred zimou odlietajú do teplých krajín(vieme ktoré? Lastovičky, bociany...) Ale mnohé zostávajú (zisťujeme, či deti nejaké poznajú) My si oblečieme sveter, bundu, čiapku, šál a teplé čičmy, ale vtáci majú len to isté perie ako v lete. Aby im bolo teplejšie, našuchoria si perie, aby doň nabrali čo najviac vzduchu, ktorý im pomáha udržať teplo. Najhoršie je, keď napadne veľa snehu a je veľký mráz. **Vtedy sa vtáčikom hľadá potrava veľmi ťažko a radi privítajú našu pomoc.**

Využijeme knihy a encyklopédie o vtákoch (výborná je: Andrej Kruszewic Vtáky), na internete nájdeme krásne príbehy p.Miroslav Sanigu o vtákoch aj s kresbami). Ak máme možnosť, na internetovej stránke KUKAJ môžeme s deťmi sledovať vtákov v priamom prenose pri krmidlách.

Otázkami vedieme deti k premýšľaniu: Sú všetky vtáky rovnaké? Čím sa líšia? Vieme rozoznať sýkorku od vrabca? Videli už vtáka, ktorý bol celý čierny? Rozmýšľame s deťmi: kam sa môžu ukryť vtáci v zime?

Miroslav Saniga: **Ako prababička Príroda vyšila sýkorke Bielolíčke peknú kápočku**

Sýkorky sú neposedné lesné vtáčiky, ktoré počas celého dňa poletujú pomedzi vetvičky stromčekov. V lesnom zátiší dolinky Olinky žije šesť sesterníc sýkoriek. Najmenšia z nich je sýkorka Uhliarka, ktorú k sebe prichýlila teta Jedľa, Sýkorka chocholička prebýva v búťlavine u sváka Smreka. Dve sesternice, ktoré sa na seba ponášajú ako vajce vajcu, sýkorka Čiernočiapočka a Leskločiapočka si našli vhodný podnájom u strýka Buka a uja Javora. Sýkorka belásočka žije v podnájme u vrby Smutnoočky. Do najkrajších šiat zaodela prababička Príroda sýkorku bielolícu Tej všetkých päť sesterníc závidí krásne čierno-bielo vyšívanú kápočku na hlave a zelenkasté oplecko na chrbte. Keď v lesnom zátiší dolinky Olinky panuje jar a leto, žijú sýkorky v pároch a starajú sa o svoje početné potomstvo. Nezriedka vychovávajú v teplom hniezde, ktoré býva starostlivo uvité z machu a suchých stebiel trávy A vy niekde v búťlavine, aj trinásť stále hladných sýkorčiatok. Počas jesene a zimy sa však všetky sýkorky zlúčia do jedného krdľa, ktorý potom poletuje počas krátkych zimných dní lesom. Zavše sa k sesterniciam sýkorkám pridá aj mlynárka

dlhochvosta" Dlhochvostíčka, brhlík lesný a a kôrovník Lezúnik. V krdli drobné lesné vtáky ľahšie prežijú kruté vládnutie zimy.

Raz, keď v lesnom zátiší dolinky Olinky panoval aj silný mráz Štipľavček, posedávalo všetkých šesť sesterníc sýkoriek na zasneženej jarabine Kristínke. Bola im strašná zima, sedeli s našuchoreným perím ako dajaké páperové guľôčky. Vôbec im nebolo do spevu, ba ani poskakovať po studených vetvách či poletovať okolo stromov sa im nechcelo. Túžobne čakali na Slnko Zlatoviečko, ktoré sa horko-ťažko šplhalo spoza vrchov. Keď sa na nich skúpo usmialo, trochu ožili. Sýkorka Uhliarka sa otriasla a prihovorila sa ostatným: - Čo ste naozaj zamrzli? Vyzeráte, akoby vás bol mráz Štipľavček zamrazil.

- Neboj sa, nezamrzli sme, - ozvala sa sýkorka Čiernočiapočka. - Trochu sa necháme zohriať pohladeniami Slnka Zlatoviečka a potom si pôjdeme zháňať niečo do hladných brušiek.

- Sýkorka Bielolíčka, až teraz som si všimla, akú krásnu kápočku a oplecko ti vyšila prababička Príroda, - povedala sýkorka Leskločiapočka. - Ja by som chcela mať takú peknú ozdobu na hlave a na chrbáte.

- Ja sama za to nemôžem, že ma prababička Príroda zaodela do takýchto šiat, - prehovorila sýkorka Bielolíčka. - Myslím, že by sme si nemali závidieť odev, ktorý nám podarovala prababička Príroda. Jeden vtáčik má také perie, iný zase inakšie. Prababička Príroda to tak urobila preto, aby sme neboli všetky rovnaké.

- Sýkorka Bielolíčka má pravdu, - súhlasne prikývla sýkorka Uhliarka. - Na farbe peria predsa až tak nezáleží. Hlavné je, že nás v týchto mrazivých časoch chráni pred jej studeným objatím. Na čo by mi bol pekný odev, keby ma neochránil pred mrázom Štipľavčekom.

Sýkorke Uhliarke dali za pravdu všetky sesternice. Keď sa v pohľadoch Slnka Zlatoviečka trochu rozohriali, začali si zháňať vo vetvách stromov potravu. Počas dlhých nocí keď mráz Štipľavček poriadne zosilnel, sa presvedčili, že na sfarbení peria naozaj tak veľmi nezáleží.

Brhlík lesný

sýkorka chocholatá

Sýkorka bielolíca

Sýkorka belasá

mlynárka

Deti určite už videli vrabce, ako veselo poskakovali na ulici

Vyskúšame si jazykolam: A tie vrabce z toho trňa, štrng -brnk do druhého trňa.

Hra na vrabce

(základné lokomočné pohyby , používať osvojené spôsoby pohybových činností – poskoky znožmo, beh)

Pomôcky: bez pomôcok

Pozorovali sme pri pobyte vonku krdel' vrabcov ako poskakujú, prelietajú z jedného kríka na druhý a veselo čvirikajú. Hovoríme o tom, že vrabce ostávajú u nás aj cez zimu. Navrhujeme deťom hru s riekankou –keď ju opakujeme s pohybom niekoľko krát, deti sa ju ľahko naučia.

Marta Benčat'ová : Vrabce

My sme malé vrabčiatka,

preveselá čeliadka,

čo po celý dlhý rok,

poskakuje skoky – skok.

Hupky – hopky, potom let

obletíme šírý svet

keď si všetko pozrieme,

späť sa k mame vrátíme.

Lanom vytvoríme hniezdo, v ktorom sú deti -vrabce v podrepe. Deti vyskakujú z kruhu, recitujú a poskakujú ako vrabce v rytme riekanky. V závere napodobňujú let vtákov- bežia a mávajú krídlami, prechod do podrepu.(vydýchať sa).

Karol Pém : Omrvinky

Prileť vrabček, nájdeš ma tu.

Nasypem ti na desiatu-

Omrvinky z koláčov.

To už bude voľačo!

Keď chceš iba troška,

Namrvím ti z rožka.

Hovoríme s deťmi o tom, čím môžeme prikrmovať vtáčky v zime tak, aby sme im neublížili. Nie je vhodné im dávať čerstvé pečivo alebo chlieb. Najlepšie sú rôzne zrná, ktoré im nasypeme do krmidla- sýkorky milujú slnečnicu. Môžeme si vytvoriť jednoduché krmidlá z krabíc od mlieka, alebo plechoviek, orechových škrupín...

Do väčších šišíek natlačíme tuk a potom ich válame v zmesi zrníčok, šišky upevníme na motúz a zavesíme v blízkosti na strom, aby deti mali možnosť pozorovať krmiacich sa vtákov

Vtáčiky a mačka

Vtáčiky si musia dávať veľký pozor pred mačkou, ktorá sa ich snaží uloviť. Vtáčatá sa pred pazúrmí mačky zachránia, keď vyletia na strom. Touto hrou môžeme deťom jednoducho vysvetliť vzťah predátora a koristi v prírode, ale aj fungovanie potravinového reťazca (slabšie vtáčiky môže chytiť mačka, silnejšie a šikovnejšie sa zachránia). Hru sa hráme ako jednoduchú naháňačku, ale deti – vtáčatá sa môže pred naháňačom -mačkou zachrániť vyletením na „strom“. Ak sa hru hráme v triede, záchrana je „vyletením“ na lavičky, ktoré sú na okraji hracej plochy. Ak hru sa hráme v prírode, záchrana je dotykom stromu. Chytené vtáčatá čupia na okraji hracej plochy.

Vrabec a sýkorka

fúrová

Vzal si vrabček na ten tanček sýkorku mali spolu jedno sólo po par-ku

Vrabec samé skoky, sýkorka zas kroky nešlo im to dohromady v tom parku.

Chlapci predstavujú vrabcov a dievčatá sýkorky. Stoja v dvoch radoch oproti sebe.

1 – 4 takt - vykročia k sebe a uklonia sa.

5 - 8 takt – chytia sa za ruky a spoločne sa točia

9 – 12 takt – chlapci poskoky znožmo na mieste, dievčatá dva krok vpravo, dva vľavo

13 – 16 takt – rady sa rozdelia a tanečným krokom sa vracajú na východiskové miesto

Vietor a vtáky

Pohotovo reagovať na zmenu tónov hudobnej nahrávky- striedanie tichých a silnejších tónov. Nadviazať neverbálny kontakt s inými deťmi.

Pomôcky: Hudobné nahrávky tichých a silnejších tónov, lano, doplnky ku hre- pre vtákov čelenky, zobáky, pre vietor -z ľahkého materiálu nastrihané pásiky, šatky ap.

Deti rozdelíme na dve skupiny- vietor a vtáky. „Vtáky“ budú mať v priestore herne vytvorené hniezda / môžeme použiť lano, kruh, stoličky ap./ Deti , ktoré predstavujú **vietor** ,znázornia na silnejšie tóny hudobnej nahrávky fúkanie vetra. Deti predstavujúce **vtákov** sa na tento zvukový signál učupia do hniezd. Keď zaznejú tiché tóny hudobnej nahrávky vyletujú z hniezd ,lebo sa vietor utíšil. Deti znázorňujúce vietor sa súčasne vzdialia na okraj hracej plochy do drepu Striedanie tichých a silnejších tónov je vhodné obmieňať podľa toho, ako deti pohotovo reagujú.

Pohybová hra: **Vrabce a sýkorky**

Deti rozdelíme na dve skupiny - dievčatá sú sýkorky a chlapci vrabce. Sýkorky - poletujú v o vyhradenom priestore, vrabce –ruky v zapažení, poskoky znožmo. Učiteľka strieda obrázok vrabca alebo sýkorky a deti reagujú na tento signál pohybom.

Grafomotorika . Kreslíme oblúk - horný - vrabec skáče , dolný - hniezdo pre vtáčika

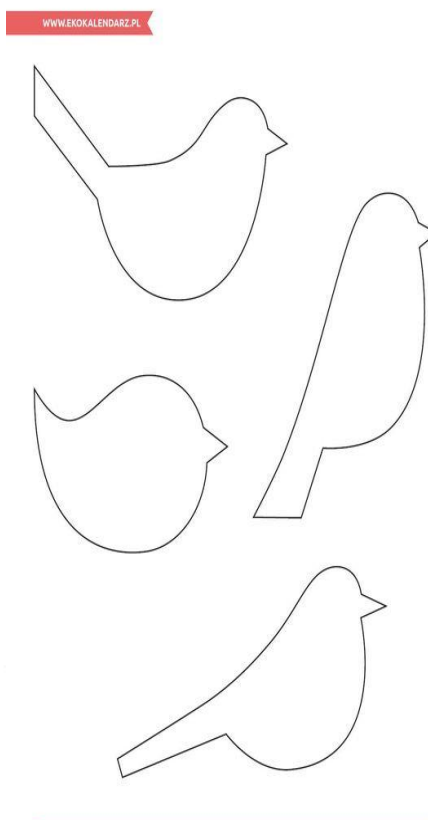
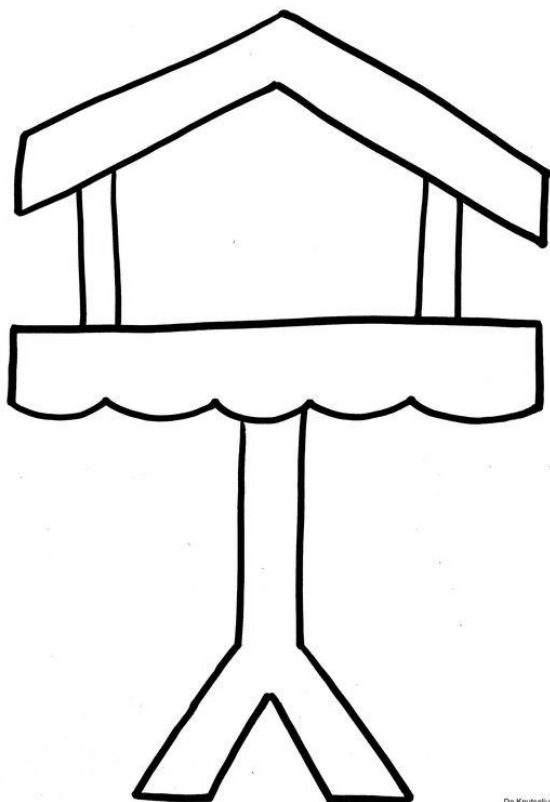
Predčitateľská gramotnosť: skúšame obkresliť písmená, skladáme obrázky

S T E H L Í K

S T R A K A

Výtvarné hry: Nakreslíme si vtákov ktorých sme videli v knihách, môžeme ich vystrihnúť a nalepiť na krmidlo

Hra: Letí, letí

Jednoduchá hra, ktorú pozná každý z detstva zameraná na pozornosť

Letí. Letí čo má krídla, letí , letí vrabec... (auto, sýkorka, vrana, stolička)

Deti spolu s učiteľkou hovoria riekanku a dľaňami zľahka udierajú o stehná. Učiteľka menuje čo letí - ak je to vták, deti dávajú ruky do vzpaženia, pokiaľ nie, ruky zostanú dole. Kto sa pomýli, jednu hru zostáva bez pohybu.

Hra : Vtáče pexeso

Hra je vhodná pre staršie deti, ktoré už majú osvojené názvy viacerých vtákov. Pred hrou si ich môžeme zopakovať. Deti vytvoria dvojice , dve deti odchádzajú za dvere. Dvojica si určí, akým vtákom budú a potom sa rozdelia a pomiešajú. Dvojica hľadačov ukáže na niektoré dieťa a to menuje akým vtákom je(npr. ja som vrana), hádači sa pokúsia nájsť druhého z dvojice (

ukážu na iné dieťa ak neuhádnu, dieťa vraví:” nie ja som vrabec!,, -hádajú pokiaľ nenájdu druhú “vranu”)

Vtáčí strom

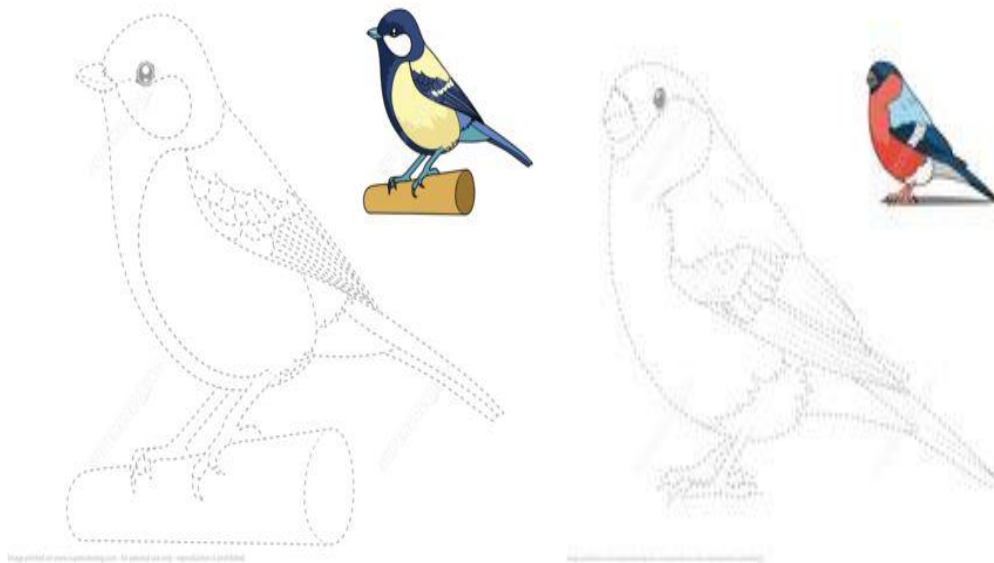
Vyhľadávame vtákov v knihách a rôznych encyklopédiách. Porovnávame ich s vlastnými pozorovaniami pri pobyte vonku. Zostavíme si „vtáčí strom“ z vtákov, ktoré zostávajú u nás aj cez zimu. Deti sa pokúšajú nakresliť vtákov ktorých pozorovali a porovnávajú ich s obrázkami v knihách

Z kartónu si vytvoríme jednoduchú maketu stromu. Deti na konáre nalepujú vystrihnuté vtáčiky a získame zaujímavú ozdobu triedy

Jednoduché krmidlo s vtáčikom si zhotovíme z výkresu ohnutím striešky

Môžeme využiť predkreslené makety ktoré deti vyfarbujú podľa predlohy(Pinteres-Vtáky)

Dramatické vyjadrenie predstáv:

Deti si vyberú, akým vtákom by chceli byť . Každé dieťa dostane prestieradlo .Zabalia sa do prestieradla a predstavujú si, že sú vajíčko ležiace v hniezde. Učiteľka slovne sprevádza celú dramtizáciu podfarbenú relaxačnou hudbou. Vtáčik si vyďobe dierku, vajíčko pukne, vyliadne sa malý vtáčik – ako sa pohybuje, ako rastie, učí sa lietať – deti všetko dramtizujú až do postavenia vlastného hniezda. Po skončení dramtizácie deti hovoria o svojich pocitoch.

VRANY z toaletných roliek

Vrany sú naše najmúdrejšie vtáky . Príkladom je, že vedia, že autá im dokážu pomôcť pri rozbíjaní škrupín orechov. Zhodia orech na cestu keď vidia prichádzajúce auto a potom rýchlo pribehnú pre rozlúpnuté jadro. Keď vidia vhodnú korisť, dokážu sa viaceré spojiť a iného obrať o jedlo .Hniezda si stavajú vo vysokých korunách stromov. Sú všežravé, živia sa hmyzom, chutia im. dážďovky, slimáky, jašterice. Na zimu sa sťahujú blízko k ľuďom a hľadajú potravu. Patria medzi spevavce, ale ich hlas je nepríjemný.

Čelenka pre vtáčika

Bude zima, bude mráz

¹ Bude zima bude mráz, kam sa vtáčik kam schováš
 5 schovám sa do javora, to je moja komora.

Bude zima bude mráz,
 kam za vtáčik, kam schováš?
 Schovám sa do jedliny,
 to sú moje periny.

Bude zima bude mráz,
 kam za vtáčik, kam schováš?
 Schvám sa ja pod medzu
 do jari nevylezú.

Hádanky o vtáčikoch

Húka, húka ako vlak, lieta tíško, veď je vták. (**Sova**)

Ktorý vták má na chvoste raka? (**Straka**)

Biele je, nie je deň. Čierne je, nie je noc. Zelené je, nie je tráva. Chvost má, nie je krava. (**Straka**)

Po konári hore dole, vrtko skacká, poletuje. Ku krmidlu v zime letí, žlté bruško len tak svieti. (**Sýkorka**)

Ktorý vták má na chvoste abecedu? (**Vrabc**)

Tíško kráča po rákosí, opatrne veď je bosí. Žabky z neho majú strach, nechcú mu ísť pod zobák. (**Bocian**)

Kto je lekár chorých stromov? (**Ďateľ**)

Odíde a zasa príde. Bez, murára, bez tesára postaví si dom, pobýva si v ňom a po čase, hybaj zase, nechá pustý dom. (**Lastovička**)

Básničky o vtákoch v zime

Sedí vrabc za komínom smutne čviriká.
Tlačí sa mu pod krídelká zima veľiká.
Nezobal od rana ani máčny mak,
nuž ho deti neboráka nenechajme tak.

Padá sniežik, padá sneh
na malú sýkorku.
Učupená za oblokom čaká na kôrku.
Nasypte jej deti omrvíniek pár,
nech si zobne lebo ešte ďaleko je jar.

Zaviate je šire pole prázdna záhrada,
už sa vtáčkom uzímeným spievať nežiada,
nesmelo nám klopú do okien a vrát,
pomôžme im dobre deti keď ich trápi hlad

Sedí havran na konári- veľký čierny vták.

Do krídel mu pofukuje chladný severák
a keď začne snežiť. vzlietne ako tieň
nenašiel nič do zobáka dneska celý deň.

Nadával vrabec na zimu

1. Nadával vrabec na zimu, škoda, že nemám perinu.
2. Hodili by sa snehule, čapica, ma nej brmbolec.

studené nohy, zmrznutý nos, pretože skáčem aj v zime bos.
a že som vrabec ne-po-se - da, v snehuliach sa však lietať ne-dá.

Hra Kocúr a vrabce

(Hra upozorňuje na potravinový reťazec v prírode)

Vyznačíme hraciu plochu – napríklad lanom vytvoríme „dvor“. Deti si zvolia vyčítanou kocúra, ostatné deti sú vrabcami. Kocúr spí a vrabce sa zlietajú, poletujú, v priestore, hľadajú zrnká na riekanku:

Zaspal kocúr v komore, všetky vrabce na dvore.

Keď sa zrna nazobeme, na kocúra zavoláme:

Kocúr vstávaj!

Dieťa-kocúr začína naháňačku – keď chytí dieťa -vrabca, berie ho zo sebou na okraj hracej plochy. Deti vrabce hľadajú záchranu, ktorú si vopred dohodnú (vystúpia na lavičku, zaletia za vyznačenú hraciu plochu kam už kocúr nemôže,

Vtáci v hniezdach

Z kruhov alebo švihadiel si vytvoríme hniezda pre vtákov. Deti-vtáci vylietajú z hniezd, hľadajú potravu . Na znamenie „Jastrab letí!“ sa rýchlo vracajú do hniezd. Učiteľka odoberie niektorý kruh a dieťa, ktoré nemá „hniezdo“ sa snaží k niekomu nasťahovať. Postupným odoberaním hniezd sa vytvárajú väčšie skupiny.

Pomôžte im, dobré deti

Se - dí vra - bec za ob - lo - kom, smut - ne čvi - ri - ká.
Pa - dá snie - žik, pa - dá sneh na ma - lú sý - kor - ku.
Za - via - te je ši - re po - le, prázd - na zá - hra - da.

Tla - či sa mu pod kri - del - ká zi - ma ve - li - ká.
U - ču - pe - ná za ob - lo - kom ča - ká na kôr - ku.
Už sa vtáč - kom u - zi - me - ným spie - vať ne - žia - da.

Ne - zo - bol od rá - na a - ni máč - ny mak.
Na - syp - me jej de - ti o - mr - vi - niek pár.
Ne - sme - lo nám klo - pú do o - kien a vrát.

Nuž ho de - ti ne - bo - rá - ka ne - ne - chaj - te tak.
Nech si zob - ne le - bo eš - te ďa - le - ko je jar.
Po - môž - te im do - bré de - ti, keď ich trá - pi hlad.

ZVIERATKÁ V ZIME

Na du-be sý-kor-ky spievajú vrabce sa
o drob-ky há-da-jú há-da-jú há-da-
jú, v zi-me sa vtáčatá zle ma-jú.

V nore tri jazvece fučia len,
snívajú príjemný, krásny sen
Dlhá noc, krátky deň,
tí v zime nechodia vôbec von.

